Драмско казивање глумца — прича о младости, музици и љубавима које трају

Текст припремио проф. др Иван Божић на основу забележених казивања алумниста Машинског факултета уписаних 1959. и 1960. године

Београд. Крај педесетих година прошлог века.

Генерација 1959. завршава прву годину студија у старој згради. Нова зграда Машинског факултета, у тадашњој улици 27. марта 80, данас Краљице Марије 16, још није готова.

Друга година касни скоро месец дана. А онда — усељење!

Грејање не ради, зграда није сасвим завршена, али ентеријер је одличан. Дакле, није било топло, али је било модерно!

У исто време почиње да емитује програм Радио-телевизија Београд. Велики хол Машинца, са степеништима и галеријама, идеалан је за снимање музичких емисија. Кулисе нису потребне — зграда је већ довољно импресивна!

Али нова зграда има и један недостатак: више простора, а мање оног старог, присног амбијента. Машинац до машинца, понека машинка — и свако гледа своја посла.

Тако више није могло!

Требало је организовати дружење, музику, игранке. И тако настаје "Друштвени клуб студената машинства", по угледу на познати КСТ у старој згради.

Први председник био је колега Бунчић (коментар и. Божић ту је међу нама).

Прве игранке биле су скромне. Свирао је студентски оркестар „Sax". Али младост успех не мери квадратним метрима, већ бројем оних који желе да дођу!

Када је велики амфитеатар почео да се користи за наставу, студенти су дошли на генијалну идеју: зашто би амфитеатар служио само за предавања?

Организовани су забавни програми са познатим естрадним уметницима. Наступали су и колеге Мики Јевремовић и Недељко Билкић, а програм је водио Петар Марш.

А после програма — сви у хол! Игранка!

Тако је Машинац постао једно од најпопуларнијих места окупљања младих у Београду.

О томе је писао и лист „Студент". Игранке су биле познате по доброј атмосфери, пристојном понашању и отворености према свима — без обзира на године и начин одевања.

Организатори су чак продавали једнак број мушких и женских улазница!

Е, то се зове озбиљна организација! Машинци су знали да уравнотеже систем и пре него што су положили све испите!

На игранке су долазили студенти из целе Србије. За многе који су тек стигли у Београд, прва субота у велеграду имала је јасан план: „Идемо на Машинац!"

Долазиле су студенткиње медицине, фармације, економије и права. А машинци? Тадашњи записи описују их као згодне, слободне и пожељне момке — понекад помало стидљиве. Али стидљивост није била непремостив проблем. Нарочито када засвира музика!

Причало се да је на игранкама Машинског факултета склопљено више бракова него игде другде. Многи су баш ту упознали будуће супруге.

У време када се музика углавном слушала у јавном превозу и студентским мензама, а телевизија гледала ретко и у друштву — уз Лолу Ђукића, Мију и Чкању — амфитеатар Машинца био је много више од места за предавања. Постао је и концертна дворана.

Поред Микија Јевремовића, наступали су Нада Кнежевић, Никола Каровић, Радмила Караклајић и Ђорђе Марјановић. Међу великим звездама тог времена били су Нада Мамула, Цуне Гојковић, Душко Јакшић и Иво Робић.

А онда — маскенбал на крову Факултета, уз оркестар „Седморица младих“!

Машинац је имао све: амфитеатар за концерте, хол за игранке, кров за маскенбал и ходнике за случајне сусрете.

Само је један детаљ претио да поквари романтику — мермер!

Када су студенти пожелели да се игранке редовно одржавају у холу, декан Павле Станковић није се одмах сложио. Архитекта, главни пројектант зграде, страховао је да ће женске штикле оштетити мермерне плоче.

С једне стране — младост, музика и љубав. С друге — мермер!

Тежак избор за сваког декана!

Али игранке су опстале и постале културно место окупљања младих у Београду.

А онда се догодила игранка која се памти.

Све је било спремно. Гости само што нису стигли. И одједном — нестане струје!

Озбиљан квар у трафостаници. Цела зграда у мраку. Нема светла, нема музике, а гости пристижу.

Отказати игранку?

Ни случајно!

Председник Клуба Милан Дошен-Мајкић доноси одлуку:

„Хитно набављамо свеће! Игранка мора да се одржи!“

Али радње су затворене. Шта сада?

Милан поведе студенте на Ново гробље. Тамо проналазе кућу произвођача свећа и откупљују све свеће које је имао!

Убрзо су свеће распоређене по степеништима и балконима великог хола. Гости улазе. Игранка почиње!

Свеће обасјавају мермер, музика испуњава хол, а млади плешу у атмосфери какву нико није планирао.

Нема струје — али има романтике!

А ако је неко те вечери тражио варницу, није морао да чека да се трафостаница поправи!

После те вечери, Машинац је годинама остао једно од најпосећенијих места за дружење и забаву студената и омладине у Београду.

И ту је суштина ове приче.

Машински факултет није био само место где су се полагали испити и стицала диплома. Био је место где су се склапала пријатељства, упознавале будуће супруге, развијала креативност и учило шта значи бити део заједнице.

Јер зграде могу да се обнове, лабораторије модернизују, а опрема замени.

Али оно што Факултету даје душу не може да се купи ни наручи.

То су људи. Њихове приче. И успомене које трају.

А Машинац је, изгледа, још онда знао да се најбоље ствари не планирају увек до последњег детаља.

Понекад је довољан један хол, мало музике, неколико свећа — и младост која одлучи да игранка мора да се одржи!